

OPORTUNITĂȚILE DE FINANȚARE A IMM-URILOR ȘI ROLUL LOR ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI REPUBLICII MOLDOVA

Nicolae RUSU^{1*}, Aurelia RUSU²

¹Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi, Bazele Proiectării Mașinilor, IMCM 191 Chișinău, Republica Moldova

²Academia de Studii Economice a Moldovei, Facultatea Relații Economice Internaționale, Business Internațional, EMREI 171, Chișinău, Republica Moldova

*Autorul corespondent: Nicolae RUSU, nicolae.rusu2203@gmail.com

Rezumat. Sectorul întreprinderilor mici și mijlocii contribuie la îmbunătățirea situației economice, stimulează creșterea producției, participă la crearea de noi locuri de muncă și contribuie la soluționarea problemei dezvoltării regionale inegale. IMM-urile sunt asociate cu progresul tehnologic, reduc inegalitățile sociale, constituie un element indispensabil al economiei de piață și servesc ca sateliți pentru marile companii. Astfel devine primordială oferirea suportului atât financiar cât și informațional acestui sector, iar obiectivul acestei cercetări constă în a enunța programele de finanțare deja existente la nivel național, la care pot apela IMM-urile din Republica Moldova pe de o parte, și de a analiza eficacitatea acestora pe de altă parte.

Cuvinte cheie: economie, întreprinderi, finanțare, programe, investiții.

Introducere

IMM-urile joacă un rol important în dezvoltarea economiei unei țări. Ponderea lor în formarea PIB variază de la 10% la 70% [4]. Ele contribuie direct la crearea de locuri de muncă, stimulează concurența, contribuie la creșterea exporturilor, încurajează crearea și implementarea de inovații și noi tehnologii.

Studierea unui sector atât de important pentru economia națională și regională, mai ales în contextul globalizării și al creșterii concurenței ce vine din partea companiilor internaționale devine una deosebit de importantă. Obiectivele cercetării respective sunt de a demonstra importanța susținerii acestui sector al economiei, de a enumera programele de stat destinate finanțării IMM, dar și de a analiza rolul IMM în dezvoltarea economiei Republicii Moldova.

Programe naționale de finanțare a IMM-urilor

Conform Legii Nr. 179 din 21.07.2016 în RM sunt definite ca IMM întreprinderile care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

1. au un număr mediu anual de până la 250 salariați;
2. realizează o cifră anuală de afaceri (venituri din vânzări) de până la 50 de milioane de lei sau dețin active totale (active imobilizate și active circulante) de până la 50 de milioane de lei [4].

Deseori IMM-urile se confruntă cu presiuni exercitate sub diferite forme [9]:

1. Concurența - pătrunderea noilor afaceri pe piață crește concurența și creează probleme pentru întreprinderile existente.
2. Legislație - deși IMM-urile sunt o prioritate pentru statele din întreaga lume, legislația nu este adesea foarte prietenoasă și nu le protejează suficient;
3. Resurse financiare limitate - IMM-urile au resurse financiare limitate, motiv pentru care le caută și le combină constant;
4. Provocările resurselor umane - protecția resurselor financiare limitate încurajează IMM-urile să se concentreze pe resurse cât mai economice;
5. Impozitarea excesivă - numeroase și greoaie reglementări fiscale sufocă IMM-urile care, în special în primii ani de activitate [9]. Anume din aceste considerente, dar și datorită importanței majore pe care o au IMM-urile asupra economiei, conchidem că susținerea acestora de către stat devine primordială.

În decizia de a investi orice întreprindere are posibilitatea de a alege între diferite oportunități, fie face apel la creditele pe termen lung acordate de instituțiile bancare, fie apelează la programe de finanțare ce pot conține până la 100 % grant din suma acordată. În cadrul acestei cercetări ne propunem să analizăm finanțarea oferită de stat și pusă la dispoziția IMM-urilor prin intermediul instituțiilor sale.

În Republica Moldova principala organizație care gestionează toate programele de stat destinate IMM-urilor este Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM). La etapa actuală ODIMM are în gestiune 3 programe naționale ce oferă finanțare persoanelor ce doresc să-și inițieze o afacere, dar și celor care au deja o afacere. "PARE 1+1", "Femei în afaceri" și „Start pentru tineri” reprezintă 3 programe naționale de finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii, fiecare dintre ele fiind destinate unui anumit sector al populației și având scopuri și condiții de eligibilitate diferite.

1. Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1”

Programul este destinat lucrătorilor migranți și / sau rudelor lor de gradul întâi care doresc să investească în lansarea și / sau dezvoltarea propriilor lor afaceri. Principalele priorități ale programului sunt crearea de noi locuri de muncă, orientarea țării către exporturi, înlocuirea importurilor, implementarea proiectelor de eficiență energetică, crearea și dezvoltarea afacerilor în regiuni mai puțin dezvoltate și aplică tehnologii moderne, transfer de cunoștințe și inovații. Suma maximă nerambursabilă de care poate beneficia un antreprenor este de 250 000 lei, fără achitarea TVA [7].

2. Programul „Femei în afaceri”

Programul este destinat femeilor care dețin deja funcții de conducere în cadrul unei întreprinderi de mici dimensiuni sau celor care abia vor să-și deschidă o afacere. El își propune să ofere sprijin financiar și nefinanciar, oferind subvenții pentru investiții și servicii relevante pentru dezvoltarea afacerilor femeilor. Programul oferă sume nerambursabile în valoare de maxim 160 000 lei și își propune să atingă următoarele obiective:

- ✓ Creșterea oportunităților economice pentru femei prin reducerea obstacolelor în calea începerii sau dezvoltării unei afaceri;
- ✓ Facilitarea accesului femeilor la investiții și asistență pentru dezvoltarea afacerilor a făcut posibilă suplimentarea sprijinului financiar și nefinanciar disponibil în prezent pentru femeile antreprenoare din Republica Moldova;
- ✓ Consolidarea infrastructurii naționale de sprijin pentru IMM-uri prin extinderea serviciilor oferite pentru a reduce obstacolele specifice cu care se confruntă femeile în întreprinderi;
- ✓ Contribuie la implementarea politicilor prioritare privind egalitatea de gen și dezvoltarea economică [8].

3. Programul „START pentru TINERI – o afacere durabilă la tine acasă”

Programul își propune să integreze tinerii din Republica Moldova în circuitul economic, facilitând lansarea și dezvoltarea unor afaceri durabile. Programul se adresează tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani, care au început sau intenționează să înceapă o afacere, în special în mediul rural. Execuția programului include 4 etape legate de implementarea efectivă a programului: identificarea ideilor de afaceri, contestarea notelor de proiect, finanțarea și monitorizarea post-finanțare [8].

Pe lângă aceste trei programe de finanțare IMM-urile din Republica Moldova pot apela la multe alte programe destinate informării și consultanței în afaceri, dar și acordării de garanții de stat în cazul în care antreprenorul dorește să contracteze un credit, dar nu are suficient gaj.

Contribuția IMM-urilor la dezvoltarea economică a Republicii Moldova

În Moldova activitatea sectorului IMM a început să prindă contur ca fenomen al dezvoltării social-economice a țării după finalizarea privatizării în masă și conturarea proprietarilor reali. Acest sector s-a format și dezvoltat în condiții economice nefavorabile și incerte ale perioadei de tranziție [2].

Sectorul micului business în Republica Moldova, de altfel ca și în majoritatea statelor în curs de dezvoltare, a apărut ca urmare a reformelor structurale, efectuate pentru trecerea de la economia centralizată la cea de piață.

Întreprinderile mici și mijlocii dețin un rol destul de important în cadrul economiei Republicii Moldova, conform Biroului Național de Statistică în anul 2018 numărul întreprinderilor mici și mijlocii a constituit 55,7 mii întreprinderi și reprezintă circa 98,7% din numărul total de întreprinderi. Numărul salariaților care au activat în întreprinderile mici și mijlocii a constituit 328 mii persoane, deținând 60,7% din numărul total de salariați ai întreprinderilor. Veniturile din vânzări ale întreprinderilor mici și mijlocii în această perioadă au însumat 144 159,9 mil. lei sau 40,4% din venituri din vânzări în total pe economie [3].

Genurile de activitate principale ale IMM-urilor din Republica Moldova (Tabelul 1), cu părere de rău nu sunt atât de diverse, majoritatea fiind prezente în sectorul terțiar.

Tabelul 1.

Numărul IMM pe principale genuri de activitate 2018

Activități economice	2018			2018 în % față de 2017
	IMM (mii unități)	Ponderea IMM în:		
		total întreprinderi, %	total IMM, %	
Total	55,7	98,7	100	104
Agricultura, silvicultura și pescuit	4,2	99,1	7,5	109,6
Industria prelucrătoare	4,7	96,3	8,4	103,9
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0,1	79,8	0,2	111,5
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	0,4	98,6	0,8	103,7
Construcții	3,2	98,4	5,7	104,5
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	20,9	98,7	37,5	101,3
Transport și depozitare	2,9	99,2	5,2	105
Activități de cazare și alimentație publică	2	99,9	3,6	105,9
Informații și comunicații	2,3	99,1	4,2	107
Tranzacții imobiliare	3,6	99,7	6,4	105
Activități profesionale, științifice și tehnice	4,9	99,9	8,9	105,1
Alte activități	6,5	98,2	11,6	105,6

Sursa: [3]

După cum putem observa din tabelul 1 cea mai mare pondere din total IMM-uri o dețin cele antrenate în comerțul cu ridicata și cu amănuntul, dar și în întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 37,5 %, urmate de cele ce activează în activitățile profesionale, științifice și tehnice cu 8,9 % și doar pe locul trei se plasează industria prelucrătoare cu 8,4 %. O atât de mare pondere în cazul comerțului denotă, de fapt, caracterul și structura economiei Republicii Moldova, care are o producție proprie scăzută și o balanță comercială negativă, alimentată de dependența de importuri și exporturi ale materiei prime.

În anul 2018, observăm de asemenea o tendință generală de creștere a numărului de IMM-uri comparativ cu anul 2017, atât pentru situația per total, dar și pe fiecare sector în parte, ceea ce reprezintă o dinamică pozitivă și poate fi interpretată drept un rezultat al schimbărilor legislative implementate în anul 2017, fie a creșterii interesului cetățenilor în domeniul antreprenorial.

Dacă în majoritatea țărilor europene ponderea întreprinderilor mici și mijlocii în PIB constituie circa 50 %, ajungând uneori și la 70 %, în cazul Republicii Moldova IMM-urile contribuie la PIB-ul doar cu 31% [6]. O astfel de pondere scăzută în PIB indică faptul că sectorul întreprinderilor mici și mijlocii este subdezvoltat și are nevoie de sprijin financiar, fiscal și administrativ. Situația se îmbunătățește în fiecare an datorită reformelor efectuate de guvern: reforma fiscală, reducerea numărului de permise; reducerea organelor de control de stat; introducerea unui „ghișeu unic” pentru primirea documentelor, etc. [6].

Concluzii

Succesul pe plan economic al oricărui stat depinde în mare măsură de atingerea potențialului maxim de dezvoltare al întreprinderilor mici și mijlocii. Anume din această cauză Republica Moldova trebuie să – și orienteze strategiile și cadrul legal spre susținerea și stimularea evoluției acestui sector, programele naționale de finanțare prin granturi nu sunt suficiente, fiind necesare măsuri cu mult mai concrete de responsabilizare a populației și educarea spiritului antreprenorial. Autoritățile din Republica Moldova pot prelua bunele practici ale partenerilor săi europeni, adaptându-le la conjunctura și realitățile locale și regionale, însă cert este faptul că investițiile statului în acest sector pot contribui la o creștere economică durabilă și la transformarea țării noastre dintr-o țară de consumatori și importatori în una de producători și exportatori.

Referințe

1. CERBUȘCA, V. Particularitățile finanțării sectorului IMM , Politici financiare de relansare a creșterii economice în condițiile crizei economice mondiale: [conf. șt. intern.], (29-30 aprilie 2010), 2010, Vol. 2, pp. 166-171.
2. TORNEA, I. Finanțarea IMM-urilor în Republica Moldova. Politici Publice nr. 1, 2011.
3. Activitatea întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova în anul 2018 [online], [accesat 25.02.2020]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6408>
4. Retrospectiva Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Republica Moldova [online], [accesat 25.02.2020]. Disponibil: <http://odimm.md/files/ro/pdf/Perspectiva%20sectorului%20IMM.pdf>
5. ȚURCAN (ȘUȘU), A. Rolul I.M.M în creșterea competitivității economiei Republicii Moldova [online], [accesat 25.02.2020]. Disponibil: <http://odimm.md/files/ro/pdf/Perspectiva%20sectorului%20IMM.pdf>
6. Iulia Costin: Ponderea întreprinderilor mici și mijlocii din Moldova în PIB-ul țării este de doar 31% [online], [accesat 25.02.2020]. Disponibil: <https://mybusiness.md/ro /business-nouti/item/9500-iulia-costin-ponderea-intreprinderilor-mici-si-mijlocii-din-moldova-in-pib-ul-tarii-este-de-doar-31>
7. Raportul de activitate ODIMM 2018 [online], [accesat 25.02.2020]. Disponibil: <https://www.odimm.md/files/rapoarte/Raport%20anual%20PARE%202018.pdf>
8. Programe ODIMM [online], [accesat 25.02.2020]. Disponibil: <https://odimm.md/ro/programe-odimm#!>
9. ACULAI, E. Caracteristicile de bază și specificul IMM-urilor în țările cu piața emergentă, Articol științific de sinteză, pp. 12-20, [online], [accesat 25.02.2020]. Disponibil https://ince.md/uploads/files/1387523116_elena-aculai_articol-de-sinteza-20-dec..pdf